

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת
 لجنة الانتخابات المركزية
 The Central Elections Committee

Justice Noam Sohlberg
 Supreme court of Israel
 Chairman of the Central elections
 committee
 to the 26th Knesset

قاضي نوح سولبرج
 المحكمة العليا
 رئيس لجنة الانتخابات
 المركزية للكنيست 26

השופט נעם סולברג
 בית המשפט העליון
 יושב ראש ועדת הבחירות
 המרכזית לכנסת ה-26

ה"ש 1/26

המבקש: עו"ד בנימין שור

נגד

- המשיבות:
1. היועצת המשפטית לממשלה
 2. היועצת המשפטית לכנסת
 3. סיעת הליכוד
 4. סיעת יש עתיד
 5. סיעת המחנה הממלכתי
 6. סיעת התאחדות הספרדים שומרי תורה תנועתו של מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל
 7. סיעת יהדות התורה
 8. סיעת הצינונות הדתית בראשות בצלאל סמוטריץ'
 9. סיעת עוצמה יהודית בראשות איתמר בן גביר
 10. סיעת ישראל ביתנו
 11. סיעת רע"ם
 12. סיעת חד"ש-תע"ל
 13. סיעת העבודה
 14. סיעת נעם – בראשות אבי מעוז

עתירה למתן חוות דעת באשר למועד הבחירות לכנסת ה-26 לפי סעיפים 8, 9 ו-36 לחוק-יסוד: הכנסת

המבקש: בעצמו

- בשם המשיבה 1: עו"ד מיטל בוכמן-שינדל
- בשם המשיבה 2: עו"ד ענת גולדשטיין
- בשם המשיבה 3: עו"ד אבי הלוי
- בשם המשיבה 4: עו"ד עודד גזית; עו"ד אלירם בקל
- בשם המשיבה 5: עו"ד ערן מרינברג
- בשם המשיבה 6: עו"ד ישראל באך
- בשם המשיבה 7: עו"ד אברהם יוסטמן
- בשם המשיבה 9: עו"ד ישי גיספן
- בשם המשיבה 13: עו"ד עמרי שגב
- בשם המשיבות 8, 10, 11, 12 ו-14: אין התייצבות

חוות דעת

השאלה שהונחה לפני, במסגרת העתירה דנן, היא זו: אימתי יחולו הבחירות לכנסת ה-26, בהנחה שהכנסת ה-25 תמלא את ימיה? שאלה זו, נובעת מאי-בהירות, לפי הנטען, בנוגע לפרשנותה החוקתית של הוראת סעיף 36 לחוק-יסוד: הכנסת (להלן: חוק היסוד), הקובעת כך:

”החליטה הכנסת להתפזר, תהיה תקופת כהונתה של הכנסת שלאחריה עד לחודש חשון הקרוב שלאחר גמר ארבע שנים מיום הבחירה”.

למקרא העתירה, ביקשתי כי תועבר לבאי-כוח היועצת המשפטית לממשלה והיועצת המשפטית לכנסת, ולבאי-כוח סיעות הכנסת ה-25, על מנת שיגישו עמדתם בסוגיה. בחלוף המועדים שנקבעו להגשת תשובות (לרבות ארכות שניתנו), ולאחר שהוגשו עמדות הצדדים, הגיעה שעת הכרעה.

אקדים אחרית לראשית ואציין, כי לאחר שבחנתי את עמדת העותר, ועיינתי בעמדות המשיבים, באתי לכלל מסקנה כי הפרשנות הראויה של דבר החקיקה היא זו שבה מצדדות היועצת המשפטית לממשלה והיועצת המשפטית לכנסת. מבחינה אופרטיבית, משמעות הדבר היא, כי הבחירות לכנסת ה-26 יתקיימו ביום ג', בשבוע השלישי של חודש תשפ"ז, החל ביום ט"ז בחשון התשפ"ז (27 באוקטובר 2026), כך שתקופת כהונתה של הכנסת ה-25 תעמוד בסך הכול על 4 שנים וכמה ימים נוספים (זאת, בכפוף לאמור בהוראות סעיפים 9א ו-34 לחוק היסוד). להלן אפרט את נימוקי:

1. הרקע

1. מועד הבחירות לכנסת נקבע בחוק היסוד, או מכוחו, באופן מפורש. נקודת המוצא היא זו שבסעיף 8 לחוק היסוד, הקובע כי "תקופת כהונתה של הכנסת תהיה ארבע שנים מיום היבחרה".

2. בהמשך, קובע סעיף 9 לחוק היסוד את מועד הבחירות המדוייק, באופן הבא:

”הבחירות לכנסת יהיו ביום ג' השלישי לחודש חשון של השנה שבה תמה כהונתה של הכנסת היוצאת, אולם אם היתה השנה שלפניה שנה מעוברת, יהיו הבחירות ביום ג' הראשון לאותו חודש”.

3. ואולם, בכך לא סגי, שכן לעיתים מחליטה הכנסת להתפזר לפני תום תקופת כהונתה, בהתאם להסדרים חוקתיים שונים, המעוגנים בחוק היסוד או בחוק-יסוד: הממשלה. על כן, למצבים כגון דא נקבעה בסעיף 36 לחוק היסוד ההוראה המצויה במוקד דיוננו, בזו הלשון:

”החליטה הכנסת להתפזר, תהיה תקופת כהונתה של הכנסת שלאחריה עד לחודש חשון הקרוב שלאחר גמר ארבע שנים מיום הבחירה”.

4. בהתאם לקבוע בסעיף 34 לחוק היסוד, חוקקה הכנסת הקודמת את חוק התפוזרות הכנסת העשרים וארבע ומימון מפלגות, התשפ"ב-2022, שמכוחו התפזרה הכנסת ה-24 לפני תום תקופת כהונתה, והבחירות לכנסת ה-25 התקיימו ביום ז' בחשוון התשפ"ג (1 בנובמבר 2022).

5. בשים לב לכך שהבחירות לכנסת ה-25 התקיימו במהלך חודש חשון התשפ"ג, מוקד השאלה שלפני הוא אם הבחירות לכנסת ה-26 יתקיימו בחודש חשון התשפ"ז, או שמא במהלך חודש חשון התשפ"ח.

2. הבקשה

6. בעתירה מבוקש להודיע, כי מועד הבחירות לכנסת ה-26 יהיה בחודש חשון התשפ"ח, 5 שנים לאחר היבחרה של הכנסת ה-25. עיקר טיעונו של המבקש, מתבסס על פרשנות המילה "לאחר" שבסעיף 36 לחוק היסוד.

7. לטענת המבקש, משעה שנקבע כי הבחירות לכנסת יתקיימו בחודש חשון הקרוב שלאחר גמר 4 שנים מיום הבחירה, הרי שבחישוב מועד הבחירות הבא, עלינו למנות 4 שנים קדימה מיום הבחירות, ולאחר מכן להמשיך במסענו בלוח השנה – עד אשר נגיע לחודש חשון שלאחר תום אותן 4 שנים.

8. עוד טוען המבקש, כי גם אם הבחירות התקיימו בחודש חשון, כפי שאכן ארע בנסיבות ענייננו, ובספירת 4 שנים לאחר מכן – נגיע לחודש חשון עצמו – עדיין, נוכח האמור בסעיף 36 לחוק היסוד, עלינו לראות את חודש חשון כיחידה שלמה אחת, שאינה ניתנת לפירוק, ולכן, עלינו להמשיך לחודש חשון המלא הבא.

9. המבקש מוסיף, כי לתוצאה זו נגיע גם באמצעות פרשנות תכליתית של הוראת סעיף 36 לחוק היסוד. לטענתו, תכלית סעיף 36 לחוק היסוד, היא להאריך את כהונתה של הכנסת, מקום שבו כהונתה של הכנסת שלפניה התקצרה. המבקש גם טוען, כי כך נקבע על-ידי יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-17, השופטת ד' דורנר, בה"ש 1/04 בקשת חה"כ דליה איציק ומפלגת העבודה הישראלית לפירוש הוראות חוק היסוד: הכנסת לעניין מועד הבחירות לכנסת השבע-עשרה (3.3.2004) (להלן: עניין איציק); קביעה שאומצה לטענתו, על-ידי בית המשפט העליון במסגרת בג"ץ 2257/04 חד"ש-תע"ל נ' יושבת ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-17, פ"ד נח(6) 685(2004) (להלן: עניין חד"ש-תע"ל).

3. עיקרי עמדות המשיבים

10. כאמור לעיל, עם קבלת העתירה, ביקשתי כי סיעות הכנסת ה-25 (המיוצגות בוועדת הבחירות המרכזית), היועצת המשפטית לממשלה והיועצת המשפטית לכנסת, יגישו עמדותיהן ביחס אליה. להלן אביא את עיקרי העמדות שהוגשו.

11. היועצת המשפטית לממשלה (להלן: היועמ"שית לממשלה) גורסת, בעמדה מפורטת שהוגשה מטעמה, כי פרשנות הוראת סעיף 36 לחוק היסוד, מביאה למסקנה שהבחירות לכנסת ה-26 יתקיימו בחודש חשון התשפ"ז. לעמדת היועמ"שית לממשלה, לשונו של סעיף 36 לחוק היסוד עשויה להכיל את שתי האפשרויות – שנת התשפ"ז ושנת התשפ"ח. ואולם, הפרשנות המובילה אותנו לשנת התשפ"ז, מגשימה את העיקרון החוקתי היסודי בשיטת משפטנו, שלפיו הכנסת נבחרת ל-4 שנים. היועמ"שית לממשלה מבהירה, כי כאשר חוק היסוד דן במועד הבחירות, נקבעו בו הוראות ברורות הנוגעות ללוח השנה העברי, ולא הגרגוריאני, ולכן מועד הבחירות מחושב על-פיו.

היועמ"שית לממשלה מדגישה, כי לקביעת תקופת כהונה בת 4 שנים חשיבות חוקתית ומשטרית מהמעלה הראשונה, ומשכך יש להעדיף את הפרשנות המקיימת הוראה זו, על כל פרשנות אחרת; קל וחומר, כשתוצאתה מביאה לכהונה בת כ-5 שנים (ובמקרים מסוימים גם ליותר מכך).

12. היועצת המשפטית לכנסת (להלן: היועמ"שית לכנסת) סבורה גם היא, כי אף שלשון סעיף 36 לחוק היסוד, סובלת את שתי הפרשנויות, זו המובילה לכהונה בת 4 שנים, וזו המובילה לכהונה בת כ-5 שנים – אין בכוחו של סעיף 36 לחוק היסוד להאריך את כהונתה של הכנסת בשנה נוספת, מקום שבו גמר 4 השנים מיום הבחירות נופל בחודש חשון.

היועמ"שית לכנסת מדגישה, כי מחוק היסוד עולה בבירור, שהעניינים הנוגעים למועד הבחירות, מתפרשים לפי הלוח העברי ולא הגרגוריאני. בשים לב לכך, הפרשנות המובילה לשנת התשפ"ז, תביא לתקופת כהונה מלאה בת 4 שנים ו-10 ימים, בעוד שפרשנות המבקש תביא לתקופת כהונה בת כ-5 שנים. מכאן, לעמדת היועמ"שית לכנסת, אין להאריך את תקופת כהונתה של הכנסת בשנה ללא הוראה ברורה ומפורשת; וכזו אין בנמצא. על כן, לעמדתה, תכליתו האובייקטיבית של סעיף 36 לחוק היסוד, מביאה לבחירה בפרשנות המקיימת תקופת כהונה בת 4 שנים.

היועמ"שית לכנסת מוסיפה, כי גם בחינת תכליתו הסובייקטיבית של סעיף 36 לחוק היסוד, בראי דיוניה של ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת בנושא, מביאה למסקנה אחת – כי כוונת המחוקק היתה שכהונת הכנסת הבאה, לאחר התפזרותה בטרם עת של הכנסת הקודמת – לא תפחת מ-4 שנים, אך באותה מידה גם לא תוארך בשנה נוספת.

13. לשלמות התמונה אציין, כי היועמ"שית לכנסת לבדה, ראתה לנכון להתייחס גם לשאלת סמכותו של יו"ר ועדת הבחירות להכריע בסוגיה. בהקשר זה ציינה, כי לעמדתה, מאחר שמדובר בשאלה פרשנית מובהקת של דיני הבחירות, ומשעה שהמחוקק לא מסר את סמכות ההכרעה במפורש לגוף אחר – ההכרעה בעניין מצויה בתחום סמכותו של יו"ר ועדת הבחירות המרכזית. היועמ"שית לכנסת הדגישה, כי עמדה זו הוצגה על-ידי היעוץ המשפטי לכנסת (וכן על-ידי היעוץ המשפטי לממשלה) בעניין איציק, וכך גם קבעה השופטת דורנר בעניין איציק. אעיר כבר כאן, כי בית המשפט העליון בעניין חד"ש-תנ"ל לא הכריע בעניין.

14. סיעת הליכוד, המשיבה 3, הצטרפה לדברי המבקש, וביקשה גם היא לקבוע כי הבחירות לכנסת ה-26 יתקיימו בחודש חשון התשפ"ח. לעמדת הליכוד, את תקופת כהונת הכנסת יש לקבוע על-פי הלוח העברי, וזאת בשים לב ללשון סעיף 36 לחוק היסוד. לכך מוסיפה סיעת הליכוד, כי משילוב המילים שבסעיף 36 הנ"ל: "חודש חשון הקרוב שלאחר גמר ארבע שנים מיום הבחירה" (ההדגשות אינן במקור), ניתן ללמוד בבירור כי גם אם הבחירות הקודמות התקיימו בראשית חודש חשון – יש למנות 4 שנים מאותו מועד, ולאחר גמר אותן 4 שנים, יש להוסיף ולהתקדם עד לחודש חשון הבא, לצורך קביעת מועד הבחירות הבאות.

15. לעמדת סיעת יש עתיד, המשיבה 4, מועד הבחירות הנכון הוא בשנת התשפ"ז. לגבי דידה, את תקופת כהונת הכנסת יש לחשב לפי הלוח העברי, וזאת בהתאם לסעיף 3 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981 (להלן: חוק הפרשנות), הקובע כי "שנה ו-חודש" – לפי הלוח הגרגוריאני, ואם צוינה תחילת תקופתם או סופה לפי הלוח העברי בלבד – לפי הלוח העברי". מכאן, שבענייננו לוח השנה העברי הוא הקובע.

יש עתיד מוסיפה וטוענת, כי פרשנות שלפיה הכנסת תכהן כ-5 שנים, ולא 4 שנים ו-10 ימים, אינה הולמת את הוראת סעיף 8 לחוק היסוד, הקובעת כי כנסת תכהן 4 שנים מיום בחירתה. יש עתיד אף מדגימה את האנומליה הנתענת על-ידה, בכך שאם הבחירות היו נערכות במועדן, בחודש חשון התשפ"ג, לא היה חולק על כך שהבחירות שלאחר מכן היו מתקיימות בחודש חשון התשפ"ז; אך אם הכנסת הקודמת התפזרה – הכנסת שלאחריה תכהן כ-5 שנים. יש עתיד מציינת, כי לעמדתה, פרשנות המבקש שלפיה יש להתעלם מחודש חשון שחל 4 שנים לאחר מועד הבחירות, ולעבור לחשון החל בשנה שלאחר מכן, גם אינה עולה בקנה אחד עם לשון סעיף 36 לחוק היסוד, שכן אם מכוון הסעיף היה מבקש שלא למנות חודש זה – היה עליו לכתוב זאת במפורש. לעמדתה, תכליתו הסובייקטיבית של סעיף 36, כעולה מדיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, היא שהבחירות יתקיימו כהלכתן, בחודש חשון, וכי כהונת הכנסת הבאה לא תקוצר בשל כך מארבע שנים. גם בעת בחינת תכליתו האובייקטיבית של סעיף 36 לחוק היסוד, עומדת יש עתיד על כך, שעקרון יסודי בשיטתנו הדמוקרטית הוא שכהונה מלאה של הכנסת תעמוד על 4 שנים. עיקרון זה, לטעמה, הוא עקרון-על, שלאורו יש לפרש את כל יתר ההוראות הקבועות בחוק היסוד, הנוגעות למועד הבחירות. על כן, יש עתיד סבורה כי את הבחירות הבאות יש לקיים ביום ט"ז בחשון התשפ"ז.

16. סיעת המחנה הממלכתי, המשיבה 5, סבורה גם היא שיש למנות את שנות כהונת הכנסת בלוח העברי, וכי הוראת סעיף 8 לחוק-היסוד, הקובעת כי תקופת כהונתה של הכנסת תעמוד על 4 שנים מיום היבחרה, מהווה עקרון יסודי, שלאורו יש לפרש את הוראת סעיף 36 לחוק היסוד, במבט רחב. על כן, גם לעמדתה, יש לקבוע כי הבחירות לכנסת יתקיימו בשנת התשפ"ז.

17. סיעת ש"ס, המשיבה 6, סומכת ידיה על עמדת המשיבה 3, סיעת הליכוד, על נימוקיה; גם היא מבקשת לקבוע כי הבחירות לכנסת ה-26 יתקיימו בחודש חשון התשפ"ח.

18. סיעת יהדות התורה, המשיבה 7, סבורה שמועד הבחירות לכנסת ה-26 אמור להיות, יום ב' בחשון התשפ"ח (2 בנובמבר 2027). לעמדתה, תכלית סעיף 36 לחוק היסוד, כפי שנקבע בעניין חד"ש-תנ"ל, היא להאריך את כהונתה של הכנסת הבאה, לאחר שהכנסת הקודמת התפזרה בטרם עת, כדי למנוע בחירות תכופות יתר על המידה, שקיומן פוגע בתפקוד הרשויות. המשיבה 7 מבקשת אפוא לקבוע, כי הבחירות לכנסת ה-26 יתקיימו בחודש חשון התשפ"ח.

19. סיעת עוצמה יהודית, המשיבה 9, השאירה את ההחלטה בעניין לשיקול דעתה.

20. סיעת העבודה, המשיבה 13, מצטרפת לעמדתה ונימוקיה של המשיבה 4, סיעת יש עתיד, וסבורה כי קביעה שלפיה הכנסת תכהן כ-5 שנים תביא עמה תוצאה אבסורדית. העבודה גם מפנה לסעיפים 8 ו-10 לחוק הפרשנות, שלפיהם "הביטוי 'עד...' לעניין זמן או לענין מובאה – משמעו עד ועד בכלל" ו-"תקופה הקצובה במספר חדשים או שנים לאחר אירוע פלוני תסתיים בחודשה האחרון ביום שמספרו בחודש כמספר יום האירוע, ואם היה החודש חסר אותו יום – ביום האחרון של אותו החודש".

בשים לב להוראות אלה של חוק הפרשנות, טוענת העבודה, כי 4 שנים לאחר יום הבחירות לכנסת ה-25 הוא יום ז' בחשון התשפ"ז, כאשר יום ג' השלישי לאותו חודש חל ביום ט"ז בחשון התשפ"ז.

21. יתר המשיבות לא הביעו עמדתן בנושא.

22. לאחר קבלת עמדות הצדדים, הגיש המבקש בקשה קצרה למתן תשובה, וצירף לה את תשובתו לגופה. כעולה מתשובה זו, לעמדת המבקש, חוק היסוד מכיל בתוכו 3 תכליות מתנגשות: תכלית 4 השנים; תכלית קיום הבחירות בחודש חשון; וכן תכלית נוספת, שלגביה מתלבט המבקש בין 2 תכליות אפשריות שונות: תכלית ההארכה – שלפיה יש להאריך את כהונתה של הכנסת שתכהן לאחר כנסת שפוזרה בטרם עת, או תכלית אי-הקיצור, שלפיה תקופת כהונתה של הכנסת, לאחר כנסת שפוזרה בטרם עת, לא תפחת מ-4 שנים. לעמדתו, נוכח לשונו הברורה של סעיף 36, המילים "סמוך לאחר" מצביעות תמיד על חודש

חשון הבא, שלאחר גמר החודש שבו התקיימו הבחירות, ובכך הן מבטאות העדפה לתכלית ההארכה, על פני תכלית אי-הקיצור.

4. דיון והכרעה

23. ראשית, לעניין השאלה אם יש לבחון את מועדי הבחירות על-פי הלוח העברי או הגרגוריאני, תמים דעים אני עם עמדת הצדדים כולם, שלפיה יש לפרש את ההוראות בחוק-יסוד: הכנסת, הנוגעות למועד הבחירות, לפי הלוח העברי. זו הכוונה המשתמעת מלשון החוק, הדין בחודש חשון ובשנים מעוברות, והיא אף עולה בבירור מדיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט בעת כינון חוק היסוד, אז דנו חברי הכנסת בקביעת מועד שיתחשב בחגי תשרי. נוכח זאת, כלל אין צורך להיזקק לפקודת הפרשנות ולחוק הפרשנות, שכידוע, אינם חלים במישרין על פרשנות חוקי-יסוד, ויש להתייחס אליהם כמקור פרשני בלבד (בג"ץ 1984/98 אבני נ' ראש הממשלה, פ"ד נב(5) 206 (1998), פסקה 5 לפסק דינו של הנשיא א' ברק; בג"ץ 5262/04 פוקס נ' ראש הממשלה, פ"ד נט(2) 446 (2004), פסקה 12 לפסק דינו של הנשיא א' ברק; בג"ץ 4593/05 בנק המרחי המאוחד בע"מ נ' ראש הממשלה, פסקה 10 (20.9.2006)).

24. בשים לב לאמור, גדר המחלוקת שלפנינו הוא זה: האם הכנסת ה-25 תכהן, אם לא תקוצר כהונתה קודם זמנה, לפי חוק-יסוד: הכנסת או חוק-יסוד: הממשלה, 4 שנים ו-10 ימים מיום היבחרה, או שמא 5 שנים פחות כמה ימים (וזאת בשים לב להוראת סעיף 9 לחוק היסוד, ולכך ששנת תשפ"ז עתידה להיות שנה מעוברת)?

25. עניין לנו בפרשנות הוראת חוק-יסוד. הלכה היא שאת חוקי-היסוד יש לפרט מתוך ראייה רוחבית, ולא הרי פירושה של הוראה רגילה כהרי פירושה של הוראת יסוד חוקתית (ע"ב 2/84 משה נימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחת-עשרה, לט(2) 225; אהרן ברק, פרשנות במשפט - פרשנות חוקתית (התשנ"ד) 83). פרשנותם של חוקי-היסוד היא פרשנות מהותית ולא לשונית-טכנית (בג"ץ 7510/19 אור-הכהן נ' ראש הממשלה, פסקה 11 לפסק דינה של הנשיאה א' חיות (9.1.2020)).

26. הוראת סעיף 36 לחוק-היסוד, היא שעומדת כאן ביסוד המחלוקת, ולצורך הנוחות, אביאה בשנית:

”החליטה הכנסת להתפזר, תהיה תקופת כהונתה של הכנסת שלאחריה עד לחודש חשון הקרוב שלאחר גמר ארבע שנים מיום הבחירה“.

27. ביתר מיקוד, ענייננו כאן בפרשנות המילים ”הקרוב שלאחר“; האם משמעותן כי כאשר הבחירות המוקדמות התקיימו בחודש חשון עצמו, אזי הבחירות שלאחריהן יתקיימו בחודש חשון החל מיד עם חלוף 4 שנים, או שמא בחודש חשון הבא אחריו, כ-5 שנים ממועד הבחירות?

28. לעמדתו, לשון סעיף 36 לחוק-היסוד, אם תיבחן לבדה, סובלת את 2 הפרשנויות גם יחד. ואולם כאשר בוחנים במבט רחב את כלל ההוראות החוקתיות, הקובעות את משך כהונתה של הכנסת ואת מועד הבחירות, המסקנה ברורה – רק פרשנות אחת נמצאת אפשרית; זו שמביאה לכך שהכנסת תכהן לכל הפחות 4 שנים – ולא 5 שנים או קרוב לכך.

29. בעניין חד"ש-תע"ל נקבע, בהרכב מורחב, כי "ההוראה הבסיסית בחוקי היסוד היא זו הקבועה בסעיף 8 לחוק-יסוד: הכנסת, ולפיה: 'תקופת כהונתה של הכנסת תהיה ארבע שנים מיום היבחרה'. זהו הביטוי המובהק של הדמוקרטיה הישראלית. בצדק ציין חברי השופט מ' חשין כי 'העם בחר בכנסת לארבע שנים בלבד. העם לא נתן ייפוי-כוח בידי הכנסת להאריך את תקופת כהונתה שלה עצמה לארבע שנים נוספות [...]'" (פסקה 33 לפסק דינו של הנשיא א' ברק; וראו גם פסקה 11 לפסק דינו של המשנה לנשיא מ' חשין, שם).

30. פרשנות זו מתחזקת, בשים לב להוראת סעיף 9 לחוק היסוד, האוסרת על הארכת תקופת כהונתה של הכנסת, אלא בחוק, שנתקבל ברוב של 80 חברי הכנסת, ורק בנסיבות מיוחדות המונעות עריכת בחירות בעיתן; גם זאת, לתקופה שלא תעלה על הזמן המתחייב, הנובע מן הנסיבות המיוחדות. רוצה לומר, תקופת כהונתה של הכנסת כפי שנקבעה בחוק-היסוד, היא הבסיס, ואין לסטות הימנה אלא בנסיבות שלא ניתן לקיים את הבחירות בעתן, וגם אז, לא ניתן לפעול בדרך זו, אלא לאחר ששני שלישים מחברי הכנסת הסכימו לכך.

31. בשים לב לתכלית אובייקטיבית זו, וכאשר לשון חוק-היסוד סובלת את 2 הפרשנויות, ברי כי הפרשנות המתבקשת היא זו שמביאה לכהונה בת 4 שנים.

32. מכאן, לתכליתו הסובייקטיבית של חוק-היסוד. סעיף 36 לחוק-יסוד: הכנסת, בא לעולם בעקבות הערת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, א' ידון, בישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת (להלן: ועדת החוקה) מיום 27.2.1957, אשר הציע כי אם הכנסת תתפזר לפני תום תקופת כהונתה, יתקיימו הבחירות בחודש חשון הקרוב ביותר לתקופה של 4 שנים, שימנו מן החודש שבו נבחרה. חברי הכנסת הכירו בחשיבות הצעה זו, אך ביקשו להבטיח כי הכנסת הבאה לא תכהן פחות מ-4 שנים.

אכן ניתן למצוא בפרוטוקול הדיון, כי יו"ר הוועדה, ח"כ נחום ניר-רפאלקס ציין שמטרת ההוראה היא "לשמור על מועד הבחירות הקבוע בחודש חשוון", וכי "על ידי כך יוצא כי אם הכנסת הבאה אחר זו שהחליטה להתפזר לפני סיום כהונתה התקין, תוכל לכהן ארבע שנים ועוד כמה חודשים שנותרו עד חודש חשוון" (ישיבת ועדת החוקה מיום 22.7.1957). בישיבה נוספת שקיימה ועדת החוקה, ביום 29.1.1958, הדגיש שר המשפטים כי "צריך למצוא דרך שאי אפשר יהיה להאריך, בהסתמך על כך, את כהונתה של

הכנסת בשנה שלמה לאחר ארבע שנות כהונתה"; עיון בדברי חברי הוועדה והיעוץ המשפטי בוועדה, מעלה כי אלה סברו שכך לא יהיה.

גם בעת הצגת הצעת חוק-יסוד: הכנסת לפני מליאת הכנסת, לקראת הקריאות השניה והשלישית, ציין יו"ר ועדת החוקה כי "יוצא מזה שלפעמים תכהן הכנסת לא ארבע שנים, אלא ארבע שנים ועוד חודשים מספר" (ד"כ 11.2.1958, 869).

הנה כי כן, כוונת המכונן היתה כי הבחירות יתקיימו בחודש חשון (מטעמים הקשורים בעונות השנה ומועדיה, על מנת לעודד הציבור לצאת ולבחור, כמפורט בדיוני ועדת החוקה), וכי תקופת כהונתה של הכנסת לא תפחת מ-4 שנים רק בשל מועד התפזרותה של הכנסת שקדמה לה. יחד עם זאת, המכונן לא ראה לנגד עיניו מנגנון שיאפשר מחמת כך את הארכת כהונתה של הכנסת, בשנה תמימה – או קרוב לכך; ודאי שלא בנסיבות שבהן קיימות שתי אפשרויות פרשניות, אחת שמקיימת את תכליתו המרכזית של חוק-היסוד, ואחרת שאינה עולה בקנה אחד עמה.

33. בשולי הדברים, אבקש להתייחס לשאלת סמכותי להכריע בסוגיה זו. עיון בדברי החקיקה הרלבנטיים מלמד, כי המחוקק לא קבע בעניין זה מקור סמכות ברור; הסמכה מפורשת לא ניתנה ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית, וגם לא לוועדה במליאתה או לכל גורם אחר. הסיבה לכך, ככל הנראה, כי איש לא סבר שעשויה להתעורר בעניין זה מחלוקת.

מכל מקום, העותר העמיד את העניין לבחינתי המשפטית, וביקש כי אודיע עמדתי בנושא. גם סיעות הכנסת ה-25, שהביאו עמדתן לפני, ביקשו כי אקבע את מועד הבחירות, כל אחת כפי עמדתה. היועמ"שית לממשלה לא הביעה עמדה בשאלה זו (זו הפעם, אך בעניין איציק סבר היועץ המשפטי לממשלה שהסמכות נתונה בידי יו"ר ועדת הבחירות המרכזית), והיועמ"שית לכנסת סברה כי מאחר שמדובר בשאלה משפטית מובהקת, שהמחוקק או המכונן לא הפקידוה בידי רשות אחרת – הסמכות נתונה בידי. כך גם סברה השופטת ד' דורנר בעניין איציק. לשלמות התמונה אציין, כי בעניין חד"ש-תע"ל, לא קבע בית המשפט הלכה בנושא, ורק ציין כי משעה שאין חולק כי נתונה סמכות לבית המשפט העליון לדון בעניין – אין צורך להידרש לשאלת סמכותו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית בסוגיה זו.

לאחר שבחנתי את הסוגיה, בשים לב להבחנה הברורה בין העניין דנן, לבין הוראת הדין הספציפית שנדונה בע"ב 6615/22 שיקלי נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-25 (3.11.2022); בהינתן שכלל הצדדים סברו, במפורש או במשתמע, כי נתונה לי סמכות להכריע בדבר; ומאחר שמדובר בשאלה

משפטית מובהקת; מצאתי לנכון להביע את עמדתי המשפטית כמפורט לעיל – שהיא המחייבת את מטה ועדת הבחירות בהיערכות לבחירות (סעיף 17א(א) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969).

5. 100 דבר

34. ממקורותינו למדנו: "הביטוי אָל צור חֲצַבְתֶּם וְאָל מְקַבֵּת בּוֹר נִקְרָתֶם. הַבֵּיטוֹ אֶל אַכְרֵהֶם אַבְיָכֶם וְאֶל שְׂרָה תְּחוּלְלֶכֶם [...] "(ישעיהו נא, א–ב). פסוק זה הביא אל השפה העברית את צירוף המילים "צור מחצבתו", כביטוי למקור ונקודת מוצא. סעיף 8 לחוק-יסוד: הכנסת משמיענו כי הכנסת תכהן 4 שנים. זהו צור מחצבתה של הכנסת, כעולה מחקיקת היסוד הישראלית; זהו הביטוי המובהק של הדמוקרטיה הישראלית; זו גם המסקנה המתחייבת שאליה הגעתי, בתום בירור וליבון הסוגיה שעל הפרק.

35. אשר על כן, הבחירות לכנסת ה-26 יתקיימו ביום ט"ז בחשון התשפ"ז (27 באוקטובר 2026), בחלוף 4 שנים ו-10 ימים ממועד בחירתה של הכנסת ה-25.

ניתנה היום, כ"ט בניסן התשפ"ג (20 באפריל 2023).

נעם סולברג

שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-26

